

2021-04-27

Diarienummer
511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73, Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att Hallands återstående areal bokskog och ekskog av nyckelbiotopskvalité är skyddsvärd ur ett internationellt perspektiv och bör skyddas långsiktigt. Detta utgör ett viktigt bidrag till att nå målen om biologisk mångfald i skog.

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att en särskild samordnare för det nationella skogsprogrammet tillsätts (kap 9.3).
- Länsstyrelsen tillstyrker att det nationella målet för hållbar tillväxt i skogen ska konsekvensutredas i förhållande till andra samhällsmål. Länsstyrelsen tillstyrker i nuläget inte förslaget om ett mål för ökad tillväxt i skogen (kap 9.4). Klimatnyttan, påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster är inte tillräckligt utredda.
- En decentraliserad älgförvaltning inom älgförvaltningsområden, där markägarna har en utslagsröst, är en förutsättning för en långsiktig och uthållig förvaltning (kap 9.7).
- Förutsättningar att nå nationella mål, som saknar lokal förankring, är begränsad eftersom detta kräver en centraliserad beslutsmodell (kap 9.7).
- Den adaptiva förvaltningen bör främst utvecklas genom ökad kunskap, inte genom regelförändringar (kap 9.7).
- Regelförändringar för en gemensam flerartsförvaltning bör snarast införas dvs samliga klövviltsarter som kan orsaka allvarlig skada på skog bör omfattas (kap 9.7).
- Sveriges Lantbruksuniversitet tillsammans med centrala myndigheter bör på ett tydligare sätt äga ett huvudansvar att sammanställa relevant kunskap till stöd och ledning för den lokala förvaltningen. Utredningens förslag om att myndigheterna istället ska öka samverkan med sårintressen, såsom skogsnäringen och jägarorganisationer, förväntas annars kunna ge storskaliga kompromisslösningar som saknar vetenskapligt stöd (kap 9.7).
- Länsstyrelsen tillstyrker tillsättande av ett vetenskapligt råd och att det ska medverka till att en bristanalys utförs för biologisk mångfald i skogen (kap 9.9).
- Länsstyrelsen tillstyrker förslagen rörande ökad kunskap om:
 - 1) Naturvårdsavsättningsars representativitet och konnektivitet
 - 2) Frivilliga avsättningar och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

3) Miljöhänsynen och landskapet i övrigt (kap 9.9).

- Länsstyrelsen anser att det bör återkommande ske en översyn av de skogstyper som regeringen avses besluta ska ingå i målen för att nå Sveriges internationella åtaganden i skogen (kap 9.10).
- Länsstyrelsen bedömer att utredningen har missat att hedbokskogar och hedekskogar utgör skogstyper som Sverige har ett internationellt ansvar att bevara (kap 9.11.3).
- Länsstyrelsen ifrågasätter uppdelningen av skogstyper till vilka inventeringsanslag föreslås gå (kap 9.11.9).
- Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att frivilligt formellt skydd bör utgöra det huvudsakliga arbetssättet för formellt skydd av skog (kap 10.2).
- Länsstyrelsen tillstyrker alla förslagen om nya sätt att skydda skog (kap 10.3).
- Länsstyrelsen tillstyrker alla förslagen om utredning av ersättning i samband med formellt skydd (kap 10.4).
- Det är ett problem om naturturism bidrar till att den skyddade naturen inte är tillgänglig för alla (kap 10.5).
- Belys frågan om en ökad satsning på naturturism i skyddade områden och det faktum att markägare motsätter sig det (kap 10.5).
- Friluftsliv och naturturism kan inte bara äga rum i skyddad natur eftersom den inte alltid finns där människors behov finns. Tyvärr har konflikter ökat mellan friluftsliv och markägare som äger mark utanför skyddade områden. Problembeskrivning och lösningar saknas (kap 10.5).
- Länsstyrelsen anser att statens satsningar på fjällskogar inte ska påverka anslagen för bildande och skötsel av naturreservat i södra Sverige (kap 10.5).
- Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag om ökad takt av nationalparksbildande, att nationalparker borde kunna bildas på icke-statligt ägd mark liksom att även kulturskapade miljöer kan få ett skydd som nationalpark (kap 10.5).
- Länsstyrelsen anser att värdefullt kunskapsunderlag går till spillo om delar av nyckelbiotopsregistret gallras bort (kap 12.6).
- Länsstyrelsen motsätter sig inte att nyckelbiotopsinventeringen upphör om detta sker när en ny etablerad metod finns på plats och där redan inhämtad kunskap kan användas (kap 12.6).
- Länsstyrelsen anser att grundprincipen ska vara att de utpekade områdena i nyckelbiotopsinventeringen som idag är oskyddade ska skyddas (kap 12.6).
- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att kunskapskravet tydliggörs i Skogsvårdslagen (kap 14.1).
- Länsstyrelsen anser att utredningen inte uppmärksammar fornlämningar gällande kunskapskravet (kap 14.1).

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

- *Länsstyrelsen tillstyrker att ytterligare inventeringar genomförs i skogen men är tveksam till föreslagen metod och avsaknad av bedömningar (kap 14.3)*
- *Länsstyrelsen anser att fornlämningsregistret behöver kompletteras (kap 14.3).*
- *Länsstyrelsen avstyrker i nuläget förslaget om kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen vid avverkningsanmälan (kap 14.4).*
- *Det är ett problem att ansvaret för fornlämningar inte behandlas i utredningen eller om man menar att fornlämningar ingår i kulturmiljövärden så borde det framgå tydligare.*

Redovisning av yttrandet

Nedan redovisas synpunkter kapitelvis enligt utredningens ordning. Först anges utredningens förslag eller bedömning som Länsstyrelsen avser bemöta. Sedan följer en sammanfattning och ett utvecklande resonemang av Länsstyrelsens synpunkter. Alla sammanfattande synpunkter återfinns under ”Sammanfattning”.

Inledning

Länsstyrelsen i Hallands län konstaterar inledningsvis att det är helt grundläggande att Sverige avsätter tillräcklig areal för bevarande av biologisk mångfald. Detta kan reduceras till en fråga om att leva upp till våra internationella åtaganden, men är i ännu större utsträckning en fråga om ett ansvar gentemot kommande generationer. En ansvarsfullt förvaltd biologisk mångfald är också grundläggande för att svenska skogar ska kunna fortsätta leverera produkter och tjänster på ett ekonomiskt hållbart sätt och som är anpassningsbart för framtida förändringar i både yttre förhållanden som klimat samt i vilka produkter och tjänster som efterfrågas.

Länsstyrelsen delar utredningens bakgrundsbeskrivningar och har stor respekt för önskemålet om att se hela förslaget som en helhet. Det går emellertid inte att bortse från att Länsstyrelsen finner vissa delar av förslaget bra och andra mindre bra. Trots utredarens önskemål tar sig Länsstyrelsen ändå friheten att bryta upp utredningen i delar.

Länsstyrelsen i Hallands län konstaterar att trots en väl genomförd och omfattande utredning saknas ett helhetsgrepp kring skogen i Sverige. Genom snävt satta direktiv har utredningen landat i att hitta en gränsdragning mellan bevarande av biologisk mångfald och ett ökat brukande av skogen i termer av skogsråvaror. Länsstyrelsen vill här särskilt poängtera att skogsmarken i Sverige levererar mycket mer än biologisk mångfald och

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

skogsråvaror. Grundläggande frågor som friluftsliv och kulturmiljö hamnar helt vid sidan om utredningens ställningstagande. Till detta kommer en rad ekosystemtjänster som också behöver tas i beaktande, t ex försörjande och reglerande ekosystemtjänster kring vatten, kolbindning, reglering av skadedjur och skad växter samt en rad ekosystemtjänster knutna till människors upplevelser och välbefinnande.

Genom hela utredningen finns den underliggande frågan om att kunskapen kring vad som krävs för att bevara och utveckla biologisk mångfald är bristfällig. Länsstyrelsen menar att det finns en risk att ställningstagande om skogen föregår kunskapsuppbyggnaden. De skador som förhastade ställningstagande kan orsaka för den biologiska mångfalden riskerar att bli mycket svåra att reparera. Den omvända risken, att produktionen av råvaror blir lidande av att stora arealer undantas skogsbruk är reversibel i en betydligt större utsträckning.

Utredarna konstaterar också att större arealer behöver avsättas för biologisk mångfald samtidigt som ett ökat behov av bioenergi ställer krav på en ökad produktion. Utredarna landar själva på flera ställen att dessa två krav på skogsmarken i Sverige är oförenliga. Utredarna lämnar därför frågan obesvarad med hänvisning till att detta behöver behandlas politiskt. Länsstyrelsen menar att detta är en helt grundläggande fråga att utreda, särskilt som även Vägvalsutredningen (SOU 2020:4) inte tog sig an hela området. Kunskapen behöver bli större både vad gäller biologisk mångfald som bioekonomi. En utredning kring bioekonomin bör särskilt inkludera skogsbrukets olika påverkan på både upptag och utsläpp av växthusgaser på både kort- och lång sikt samt både vad gäller inhemsk produktion och import av skogsprodukter. Den bioekonomiska strategin för skogen behöver bygga på en helhetssyn och inte enbart på hur produkter från skogen är fördelaktiga ur ett koldioxidperspektiv.

Synpunkter

Nationell samordnare för skogsprogrammet (9.3)

Utredningens förslag om att ”Regeringen bör, senast den 1 juli 2021, tillsätta en särskild utredare som ska fungera som en oberoende, fristående samordnare för att leda dialogprocessen in om det nationella skogsprogrammet”.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att tillsätta en nationell samordnare som kan leda den fortsatta dialogen med skogens intressenter på nationell nivå och för att stötta det regionala arbetet. För att de regionala skogsprogrammen ska kunna drivas vidare på regional nivå behövs förutom nationell stöttning även fortsatt finansiering.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen (9.4)

Utredningen bedömer att behoven för bioenergi och bioråvara ökar betydligt fram till 2050 och föreslår att ”Regeringen fastställer ett nationellt mål för hållbar tillväxt i skogen”.

Länsstyrelsen tillstyrker att det nationella målet för hållbar tillväxt i skogen ska konsekvensutredas i förhållande till andra samhällsmål. Länsstyrelsen tillstyrker i nuläget inte förslaget om ett mål för ökad tillväxt.

Innan mål sätts för ökad hållbar tillväxt i skogen anser Länsstyrelsen, liksom utredarna, att det är viktigt att utreda konsekvenserna och tydliggöra eventuella målkonflikter i förhållande till andra samhällsmål inom biologisk mångfald, friluftsliv och landsbygdsutveckling. Utredningens förslag om att bioekonomistrategin ska lyfta fram mångbruk i skogen för att öka den samlade skogliga bioekonomins förädlingsvärde anser Länsstyrelsen är bra.

En ökad tillväxt kan ha positiva klimateffekter, men ett ökat uttag och ökad intensifiering av skogsbruket är inte självklart positivt för klimatet.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att ta tillvara skogsmarkens virkesproducerande förmåga så att en cirkulär bioekonomi kan bli möjlig. Skogen och skogsråvaran är mycket viktigt och utgör en bas för ekonomi, näringsliv och arbetsmarknad. Utveckling av de gröna näringarna är en avgörande fråga för många läns utveckling. I det fortsatta arbetet och inför beslut är det viktigt att ha perspektivet att företagare och skogsägare ofta strävar efter en hållbart nyttjande av skogen och dess värden och att intentionen bör vara att stärka det hållbara helhetsperspektivet, cirkulära tänket och att materialen bibehålls längre i värdekedjan.

Utredningens förslag om att tillväxten ska öka måste innefatta en hållbarhet ur ett ekologiskt perspektiv. Den svenska skogen har en viktig roll att spela i klimatnyttan. Men idag används cirka 80% av biomassan från skogen till kortlivade produkter som t.ex. pappersmassa och biobränsle. För att skogsbruket ska bli en betydande del av Sveriges strävan i att uppnå åtaganden enligt Parisavtalet krävs ett mer hållbart tänkande kring hur skogsråvaran ska förädlas. Det är inte heller självklart att en ökad tillväxt och avverkning innebär en ökad klimatnytta jämfört med om skogen får stå kvar. Många av de äldre skogsbestånden är viktiga kolsänkor, eftersom de har mycket markbundet kol i form av svampmycel m.m. Vid kalavverkning frigörs en stor del av detta markbundna kol till atmosfären som växthusgaser. Det kan ta över ett decennium innan de därefter planterade träden via sin tillväxt och fotosyntes kompenserar för detta utsläpp av växthusgaser. Vidare förutsätter ett rationellt skogsbruk att diken rensas. Vid

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

dikesrensning avvattnas i många fall torvmarker som tidigare skyddats från nedbrytning genom en hög grundvattennivå som skapar syrefattiga miljöer. Vid dikesrensning och barrträdsplantering sänks grundvattennivån och torven börjar brytas ned. Just nedbrytning av torv är särskilt allvarlig då det kommer till utsläpp av växthusgaser.

En annan miljömässig belastning av produktionsskogsbruket är tillståndet för den biologiska mångfalden i skogen idag. Enligt uppföljningen av miljömålet Levande skogar går det sämre än tidigare och miljömålet uppnås inte. Enligt www.sverigesmiljomal.se beror det på följande: ”Miljöarbetet har hittills inte varit tillräckligt för att nå samhällets mål för skogen. För att bevara skogens biologiska mångfald krävs förstärkta åtgärder för att motverka fragmentering och förlust av livsmiljöer. Skydd av skogar med höga naturvärden, naturvårdande skötsel samt det pågående arbetet med att förbättra miljöhänsynen vid avverkning är viktiga insatser som behöver intensifieras och vars värde ökar över tid”. Enligt ArtDatabanken är *avverkning* det enskilt största hotet mot rödlistade arter i Sverige i stort, även då man jämför med hot mot arter som finns inom jordbruket eller i vattenmiljöer.

Modellen i remissförslaget utgår från antaganden som är ofullständiga och förenklade. En ny modell, som tar hänsyn till råvaruproduktionens behov av *resiliens* (återhämtningsförmåga) och *ekosystemtjänster* behöver därmed tas fram, se Länsstyrelsens förslag till tillägg i gult i utredningens Figur 9.1. Skogens biologiska mångfald och de välmående ekosystemen (naturvårdsytorna) minskar bland annat risken för stormskador på skog genom sin olikåldrighet, heterogenitet i trädslagsfördelningen samt frånvaro av hyggen som öppnar upp stormkanter mot planteringar. Naturvårdsytorna minskar också risken för storskaliga bränder eftersom lövskogar och sumpskogar utgör brandrefugier. Vidare minskar de risken för angrepp av skadedjur genom att hysa en mångfald av naturliga fiender till skadedjuret och genom att motverka att träden torkstressas på grund av utdikning och brist på grundvatten. I ett varmare klimat kommer både stormar och extrem torka att öka, vilket hotar skogsråvaruproduktionen och kräver ett stort inslag av naturvårdsytor för att mildra effekterna. I ett varmare klimat förväntas också nya arter invandra till Sverige, arter som riskerar att bli invasiva och drabba skogsråvaruproduktionen. Vidare kan konkurrensförhållandena mellan arter förändras i ett varmare klimat, vilket kan leda till att arter som finns i Sverige idag börjar uppträda invasivt. Det behövs en beredskapsplan för hur skogsnäringen ska möta dessa framtida hot och en beskrivning av den roll naturvårdsytorna spelar i skogens förmåga till resiliens mot storskaliga störningar och inkomstbortfall inom skogsproduktionen.

2021-04-27

511-1540-2021

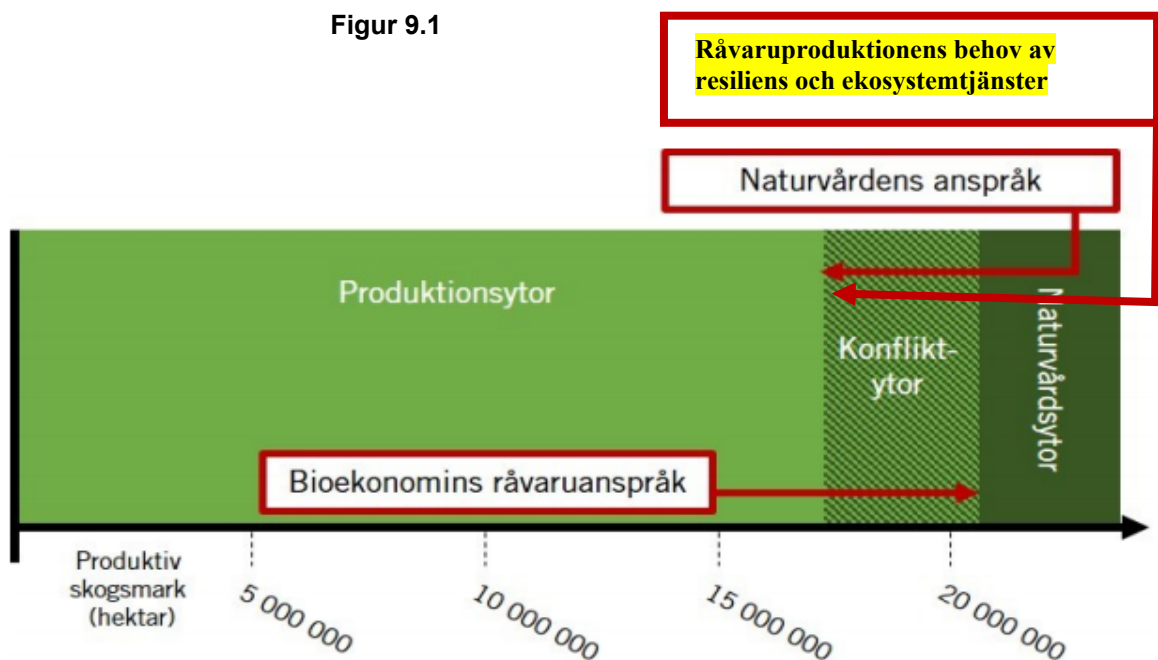
Ert diarienummer

M2020/01926

Länsstyrelsen anser att klimatnyttan med ett ökat uttag av biomassa för att användas inom en växande bioekonomi inte är tillräckligt klarlagd. Vidare anser vi att de potentiellt negativa konsekvenserna av bioekonomins ökade råvaruanspråk på den produktiva skogsmarken (såsom påverkan på den biologiska mångfalden, ekosystemtjänsterna och risk för försämrade resiliens i skogen) behöver klarläggas och redovisas tydligare. Länsstyrelsen anser att åtgärder för mångbruk i skogen (till exempel friluftsliv och naturturism), hållbar konsumtion, minskat transportbehov, ökad cirkularitet av material bör vara prioriterat före tillväxthöjande åtgärder. Med den begränsade resurs som skogen utgör så anser vi inte att det är hållbart att bibehålla rådande konsumtionsmönster, och därmed göra anspråk på ökat uttag från skogen, om man ska tillämpa den helhetssyn som Agenda 2030 står för.

Om produktionsskogsbruket i framtiden kommer att innebära förädling av biomissan främst till kortlivade produkter, att kolsänkor som gamla skogar och torvmarker avger växthusgaser på grund av kalavverkning och dikning och att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i skogen utarmas blir legitimiteten för att ytterligare ianspråkta skogar med naturvärden för produktion låg med tanke på de negativa miljömässiga konsekvenserna.

Figur 9.1

Med naturvårdsytorna avses formellt skydd, frivilliga avsättningar och miljöhänsyn. Med produktionsytorna avses den produktiva skogsmark som är avsedd för virkesproduktion. Konflikt-ytor avses de skogar som inte är naturvårdsytorna i dag, men som måste undantas från skogsbruk och övergå till naturvårdsytorna för att nå gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet för naturtyper och arter enligt Sveriges artikel 17-rapportering till EU.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926**Klövviltsförvaltning (9.7)**

Utredningens förslag: Regeringen bör ge Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att, i samverkan med skogsnäringen och jägarorganisationerna, ta fram rådgivningsbudskap och genomföra rådgivning om klövviltsförvaltning och skogsskötselprogram för hållbar skogsskötsel, minskade skador på skog och ökade fodermängder i hela landet. Syftet ska vara att uppnå målen med den adaptiva förvaltningen och balans mellan viltstammar och fodermängd.

Regeringen bör ge Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna till olika incitament samt regelförändringar för att minska skadenivåerna. Syftet med utredningen bör vara att förändringarna ska ge en samhällsekonomisk vinst i form av minskade betesskador och färre viltolyckor.

Länsstyrelsen menar att:

En decentraliserad älgförvaltning inom älgförvaltningsområden, där markägarna har en utslagsröst, är en förutsättning för en långsiktig och uthållig förvaltning.

Förutsättningar att nå nationella mål, som saknar lokal förankring, är begränsad eftersom detta kräver en centraliserad beslutsmodell.

Den adaptiva förvaltningen bör främst utvecklas genom ökad kunskap, inte genom regelförändringar.

Regelförändringar för en gemensam flerartsförvaltning bör snarast införas dvs samtliga klövviltsarter som kan orsaka allvarlig skada på skog bör omfattas.

Sveriges Lantbruksuniversitet tillsammans med centrala myndigheter bör på ett tydligare sätt äga ett huvudansvar att sammanställa relevant kunskap till stöd och ledning för den lokala förvaltningen. Utredningens förslag om att myndigheterna istället ska öka samverkan med sårintressen, såsom skogsnäringen och jägarorganisationer, förväntas annars kunna ge storskaliga kompromisslösningar som saknar vetenskapligt stöd.

Sedan 2011 tillämpas i Sverige en decentraliserad älgförvaltning som innebär att beslut fattas så nära de berörda som möjligt. Syftet är att uppnå en ekosystembaserad lokal älgförvaltning där målet är en förenklad administration av älgjakt med en bättre överblick över älgförvaltningen. Förvaltningen ska även begränsa skador av älg på gröda och skog samt risker för trafikolyckor orsakade av älg. Denna förvaltning är i grunden baserad på den ekosystembaserade förvaltningsmodell som FN förordar, e.g.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

*Malawi Principles for the Ecosystem Approach*¹, och som även finns implementerad i konventionen om biologisk mångfald. En långsiktig och uthållig förvaltning kräver ett lokalt deltagande och engagemang².

Inom svensk älgförvaltning ingår flera intressen men där äganderätten stärkts genom att markägareintresset ges utslagsröst. Under de tio år som denna älgförvaltning har tillämpats har älgstammen minskat kraftigt. I Halland når älgstammens storlek den målsättning som beslutats inom älgförvaltningsområdena och älgjakten är nu nere i samma nivå som under 70-talet. Utredningen anger felaktigt att förvaltningen ska utvärderas utifrån nyttjandegraden i avskjutningsstatistiken när det istället är älgtätheten bland de levande älgarna som är av betydelse. Inom flera älgförvaltningsområden finns det en ganska stor osäkerhet kring den faktiska älgtäthet som råder men förbättrade verktyg har nyligen tagits fram för att beräkna detta³. Denna kunskap förväntas förbättra förvaltningsplaner och kommande beräkningar av tilldelning av älg.

Trots att antalet älgar minskat är mängden skador i skog fortsatt stor och hittills har skadorna endast uppvisat en svag koppling till älgstammens storlek, om någon. Sambandet mellan mängden skador i skog och älgstammens storlek tycks vara komplex⁴. Det har framförts ett flertal olika teorier kring detta och några studier har visat att den konkurrenssvaga arten älg hänvisas till tall som vinterbete då den påverkas av förekomsten av andra klövviltarter⁵. Andra studier har visat att skador i tallbestånd alltid är stora i grandominerade marker så länge det finns älg. Med rådande kunskapsläge är det därför svårt att motivera jägare att drastiskt sänka antalet älgar.

Inom älgförvaltningen finns ett nationellt uppdrag att upprätthålla en älgstam av god kvalitet. Att snabbt sänka en älgtäthet och samtidigt upprätthålla eller stärka älgstammens kvalitet har visat sig vara svårt. Av denna anledning bör en målinriktad sänkning av älgstammen få lov att ske succesivt.

¹ In a Workshop on the Ecosystem Approach (Lilongwe, Malawi, 26-28 January 1998), whose report was presented at the Fourth Meeting of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity (Bratislava, Slovakia, 4-15 May 1998, UNEP/CBD/ COP/4/Inf.9)

² Jaren et al, Moose in modern integrated ecosystem management – How should the Malawi principles be adopted? *Alces* vol.39,1-10 (2003).

³ Kjell Leonardsson, SLU Inst för vilt, fisk och miljö, opubl.

⁴ Sabine E. Pfeffer, Impacts of multi-species deer communities on boreal forests across ecological and management scales, Doctoral Thesis No. 2021:10 Faculty of Forest Sciences

⁵ Mysterud, A. (2000). Diet overlap among ruminants in Fennoscandia. *Oecologia*, 124(1):130-137. <https://doi.org/10.1007/s004420050032>.

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

Älgförvaltningen ska bygga på den kunskap och den lägesbild som inhämtas genom de basinventeringar som Sveriges Lantbruksuniversitet tagit fram. Det får även tillföras frivilliga inventeringar för att kunna följa de specifika målsättningar som ställs inom ett område.

Ökade kunskaper som inhämtats genom forskning tillsammans med den aktuella lägesbilden styr förslag på åtgärder inom den adaptiva förvaltningen. Ännu har det inte framkommit vilka åtgärder inom älgförvaltningen som kan vidtas för att minska mängden skador på skog.

Skogsutredningens förslag öppnar upp för en toppstyrd förvaltning där målsättningen ska utgå från nationella mål och ledas av centrala myndigheter. En sådan förvaltning innebär en försvagning av äganderätten genom att markägarens intressen inte tas tillvara. Det tas därmed inte hänsyn till ägare som värdesätter fler av de nyttjanderätter som följer äganderätten.

Utredningen pekar även på att klövviltstammarnas storlek har en direkt koppling till mängden skador i skogen, pkt 4 s 350, pkt 1 s 354. Då kunskapen kring denna problematik är låg kan åtgärder som att kraftigt minska klövviltstammarna leda till skadesituationen minskar, ökar eller förblir oförändrad. Att påtryckningar om att minska älgstammen ska utgå från centrala myndigheter riskerar därmed att minska förtroendet för myndigheter, pkt 2 s 354.

Länsstyrelsen föreslår därför att strukturen för nuvarande älgförvaltning ska vara oförändrad men att förvaltningens inriktning och mål ska utvecklas i takt med ökad kunskap. Det är idag aktuellt att beakta en flerartsförvaltning bland klövviltsarter. Den adaptiva älgförvaltningen bör fungera som modell för övriga arter. Mot bakgrund av att kunskapen av andra klövviltsarters direkta eller indirekta betydelse för skador på skog ökar kan det anses märkligt att myndigheternas klövviltsförvaltning endast inriktas mot älg.

Länsstyrelsen föreslår i utredningens anda att ökade resurser bör tilldelas för att öka förståelsen mellan klövviltstammarna och skogsskador. Det är av betydelse att vetenskapliga studier får göras inom större områden och i olika delar av landet.

Länsstyrelsen föreslår även att Sveriges lantbruksuniversitet tillsammans med centrala myndigheter bör få ett tydligare ansvar att gemensamt förmedla aktuellt kunskapsläge till den lokala förvaltningen. Med en sådan åtgärd förväntas tydligare och snabbare respons inom klövviltsförvaltningen. Idag sprids kunskap, blandat med åsikter, främst

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

genom markägarnas och jägarnas egna organisationer till sina egna representanter inom älgförvaltningsgrupper. Avsaknad av sammanvägd kunskap skapar onödiga konflikter.

Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald (9.9)

Utredningens förslag om att ett vetenskapligt råd tillsätts för biologisk mångfald i skogen. Rådet ska samverka med myndigheterna och utföra en bristanalys för biologisk mångfald i skogen.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om tillsättande av ett vetenskapligt råd.

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen rörande ökad kunskap om:

- *Naturvårdsavsättningsars representativitet och konnektivitet*
- *Frivilliga avsättningar och andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder*
- *Miljöhänsynen och landskapet i övrigt*

Att utgå från vetenskapen för att kartlägga och analysera tillståndet i skogen för den biologiska mångfalden är en förutsättning för att kunna ta beslut om effektiva mål och åtgärder för bevarande.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ta fram en ny bristanalys.

Länsstyrelsen ser behovet av en ny och förbättrad bristanalys. Länsstyrelsen menar att Alternativ 1 är det enda alternativet som bör utredas, dvs att ”Alla i Sverige naturligt förekommande arter ska bevaras i livskraftiga populationer över hela sina naturliga utbredningsområden. Den befintliga genetiska mångfalden och ekosystemmångfalden ska fullt ut bevaras”.

Politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen (9.10)

Utredningens förslag om att regeringen bör besluta om vad Sveriges internationella åtaganden innebär och ställa upp ett långsiktigt mål för hur dessa åtaganden ska uppfyllas i skogen. Detta beslut ska innehålla arealer och vilka skogstyper som bör avsättas för naturvård.

Länsstyrelsen anser att det bör återkommande ske en översyn av de skogstyper som regeringen avses besluta ska ingå i målen för att nå Sveriges internationella åtaganden i skogen.

Förslaget innebär att Sverige bör bevara de områden som har mest unik biologisk mångfald och som endast i begränsad omfattning kan skyddas i andra länder och det

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

bedöms utgöra det mest prioriterade bidraget till målet att uppfylla Sveriges internationella mål. Länsstyrelsen uppfattar det som att utredarna anser att det är dessa skogstyper som kommer att prioriteras för formellt skydd och det är där som myndigheterna kan initiera formellt skydd. Det gör att bedömningen av vilka dessa skogar är måste vara genomarbetad.

Vi befinner oss i en tid då forskarna ständigt upptäcker nya arter för landet respektive vetenskapen i våra svenska skogar. Dessutom saknas tillräcklig kunskap om majoriteten av våra flercelliga inhemska arter för att de ens ska kunna rödlistebedömas. I takt med att kunskapen växer om den biologiska mångfalden kan därför nya skogstyper i ett framtida skede visa sig innehålla internationellt unika naturvärden just i de svenska skogarna.

Analysen av vilka skogstyper som Sverige hyser ett särskilt ansvar att bevara bör därmed revideras återkommande, på samma sätt som sker med rödlistan. Kunskap som dock redan finns är den om de halländska hedädelövskogarna. Länsstyrelsen bedömer att utredningen missat Sveriges internationella ansvar att bevara dessa, se Länsstyrelsens synpunkter under kap 9.11.3.

Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen

Handlingsprogrammet bör ange skogar av särskilt angeläget allmänt intresse som ska prioriteras för formellt skydd (9.11.3)

Utredningens förslag om skogstyper som uppfyller vissa kriterier pekas ut, prioriteras och kan skyddas formellt utan markägarens samtycke.

Länsstyrelsen bedömer att utredningen har missat att hedbokskogar och hedekskogar utgör skogstyper som Sverige har ett internationellt ansvar att bevara

I utredningen hänvisas till ett PM *Redovisning av uppdrag om att definiera skogstyper med omistliga värden*. Dessa skogar anser utredarna vara sådana som ska skyddas som särskilt angelägna allmänna intressen. Både i utredningen och i PM:et står det ”att det inom tidsramen inte varit möjligt att genomföra uppdraget på ett sådant sätt att slutsatserna som dras kan vara helt säkra”. Länsstyrelsen redogör nedan varför vi anser att man missat att klassa de halländska hedbokskogarna och hedekskogarna som skogstyper som Sverige har ett internationellt ansvar för att bevara. I bilaga 1 återges referat ur källor som hänvisas till nedan.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Hedbokskogar i Halland

Höga unika naturvärden i bokskogar

Flera källor menar samstämmigt att Sverige har ett *internationellt ansvar* att bevara bokskogarna eftersom de i Europa i stor utsträckning försvunnit medan vi fortfarande har en större andel av biotoperna kvar här^{6, 7}. I Sverige har de inte heller varit lika hårt utsatta för luftföroreningar vilket påverkat florans och faunan negativt i Centraleuropa. Förutom Sveriges internationella ansvar för bevarande av jätteekar skriver Nitare & Skogsstyrelsen (2019)⁸ att "... En annan miljö att nämna är gammal (subatlantisk) hedädellövskog, där Halland har ett särskilt stort internationellt skyddsansvar". Även Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen⁹ menar att Sverige har ett internationellt ansvar att skydda landets ädellövskogar och anser att de är prioriterade vid formellt skydd.

För att ytterligare belysa de svenska bokskogarnas värde för den biologiska mångfalden ur ett internationellt perspektiv kan nämnas att randpopulationer, generellt sett, ur populationsgenetisk synpunkt är mycket värdefulla för de globala populationerna av olika arter. Eftersom boken i Sverige har sin nordgräns i Svealand har vi också många genetiskt viktiga populationer av bokanknutna arter, däribland flera rödlistade epifytiska kryptogamer och vedlevande insekter. Möjligtvis kan det bli så att allt eftersom kontinentens klimat blir varmare och torrare kommer betydelsen av skydd för Sveriges svalare och fuktigare bokskogar att öka för att upprätthålla en biologisk mångfald.

I publikationen "Rödlistade arter 2020 – tillstånd och trender"¹⁰ ser man att ädellövskog är den skogstyp som hyser i särklass flest andel rödlistade arter (över 900 stycken). Vid närmare studier av vilka trädarter de rödlistade arterna är knutna till ser man att fyra trädsläkten sticker ut; gran, ek, tall och bok. I släktet *Fagus* (bogar) finns bara en inhemsk art, *Fagus sylvatica* (bok), som bildar bestånd i våra svenska bokskogar och det råder därmed ingen tvekan om att dessa *artrika bokskogar* är viktiga för att bevara den biologiska mångfalden. Det föreligger dock stora hot mot denna mångfald, se nedan.

⁶ Niklasson, M & Nilsson, S.G. 2005. Skogsdynamik och arters bevarande. Studentlitteratur

⁷ Larsson, K & Simonsson, G. 2003. Den halländska skogen – människa och mångfald. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2003:7.

⁸ Nitare, J & Skogsstyrelsen. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Sid 397. Skogsstyrelsen Jönköping.

⁹ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Reviderad version 2017. Naturvårdsverket Rapport 6762.

¹⁰ Eide, W. m.fl. (red.) 2020. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken rapporterar 24. SLU Artdatabanken, Uppsala.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926*Hot och behov av områdesskydd*

Många av de mest hotade bokanknutna lavarna finns i bestånd som har obruten skoglig kontinuitet sedan 1600-talet. Fritz & Larsson (1997)¹¹ visar att en stor andel rödlistade, bokanknutna lavar är mer eller mindre beroende av obruten *skoglig kontinuitet*, vilket har att göra med deras dåliga spridningsförmåga. Boknyckelbiotoper i södra Sverige är typiskt sett mycket små och omgärdade av granplantage, något som beskrivs tydligt i flera litteraturkällor. Detta innebär att det idag oftast saknas genetiskt utbyte mellan populationer av hotade arter inom bokvärdekärnorna, vilket försvårar arternas bevarande på lång sikt. Det innebär också att möjligheten till återkolonisation efter ett lokalt utdöende av en hotad bokskogart försvinner. Återkommande lokala utdöenden, på grund av miljömässiga faktorer, och återkolonisationer är en del av bokskogens naturliga dynamik. Om möjligheten till återkolonisationer försvinner på grund av att populationer är isolerade från varandra kommer tidigare funktionella metapopulationer att utarmas och på sikt leda till att arter försvinner helt från svenskt territorium med stora konsekvenser för arternas förmåga att fortleva globalt.

Ytterligare försvårande för bokanknutna lavar är att en väldigt stor del av de rödlistade arterna är beroende av en *hög och jämn luftfuktighet*, det vill säga att de är känsliga för så kallade kanteffekter på lokalklimatet som uppstår vid hyggesbruk intill nyckelbiotoperna. Endast via formellt skydd kan tillräckliga buffertzoner anläggas runt dessa.

Vidare har Länsstyrelsen, via snart 20 år av miljöövervakning av bokskogsepifyter, god kännedom om hur frekventa de rödlistade bokanknutna lavarna är i de värdefullaste, skyddade, bokskogarna i länet. Det är tydligt att en stor andel av arterna bara förekommer på ett eller ett litet fåtal träd i en bokskog. Om man dessutom betänker att de flesta lavar växer på mycket gamla träd, att bokar oftast dör innan 300 års ålder och att en klar majoritet av de rödlistade, bokanknutna lavarterna har en negativ eller neutral spridningstrend *inom* bestånd i Halland (enligt Fritz 2011)¹² framstår situationen för rödlistade bokanknutna lavar som mycket allvarlig.

Förutom att bokskogarna är små till sin areal, och därmed hyser få träd lämpliga som substrat för epifytiska lavar och mossor, och är utsatta för kanteffekter och spridningssvårigheter så pekar man i ”Rödlistade arter 2020 – tillstånd och trender”¹³ ut

¹¹ Fritz, Ö & Larsson, K. 1997. Betydelsen av skoglig kontinuitet för rödlistade lavar. En studie av halländsk bokskog. Svensk botanisk tidskrift 90: 241-262

¹² Fritz, Ö. 2011. Återinventering av lavar och mossor i bokskogar i Halland 2010. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2011:16

¹³ Eide, W. m.fl. (red.) 2020. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken rapporterar 24. SLU Artdatabanken, Uppsala.

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

att *avverkning* utgör det största hotet tillsammans med *igenväxning* för landets rödlistade arter och skriver ”Avverkning har stor negativ påverkan på fler än 1 400 arter, och inkluderar man även viss negativ påverkan från avverkning omfattas drygt 1 800 arter... De berörda arterna är ofta beroende av skoglig kontinuitet. De har svårt att överleva hyggesfasen och klarar inte att återetablera sig då deras miljöer (exempelvis gamla träd eller vissa typer av grov, död ved) inte hinner skapas i modernt brukad skog”. *Igenväxning av gran* utgör ett mycket stort hot mot den epifytiska floran och Länsstyrelsen bedriver sedan 20 år tillbaka ett intensivt skötselarbete med att hålla de skyddade bokskogarna fria från gran.

Av de fyra trädslagen som hyser flest rödlistade arter har utredningen bedömt att vissa skogar dominerade av gran, tall respektive ek utgör skogar med omistliga värden. Vi bedömer att även skogar med det fjärde trädslaget, bok, kan utgöra sådana skogar. Det kommer vara oerhört svårt att bevara mångfalden om myndigheterna inte tillåts skydda större sammanhängande områden som inkluderar mellanliggande marker där skötsel- och restaureringsåtgärder bidrar till att utveckla lämpliga livsmiljöer för den bokanknutna mångfalden, se vidare utveckling av resonemang under yttrande till kap 10.2.

Det har dessutom konstaterats att dessa gamla bokskogar hyser värdefulla forn- och kulturmiljölämningar. Det är här fornlämningar är bevarade och kan uppmärksammas om de får finnas kvar. I dessa gamla bokstånd finns ofta stora områden med fossila åkermarker men i samband med skogsförnyringen påverkas ofta de negativt av körning. Om fler bokskogar ges ett formellt skydd gynnas samtidigt bevarandet av stora intressanta fornlämningar.

Hedekskogar i Halland

På senare år har kunskap vuxit fram om länets hedekskogar. Inventeringar av vedskalbaggar¹⁴ i lövskogar i Halland visade att antalet rödlistade arter i hedekskogarna i inlandet var helt jämförbara med de ekskogar som utredningen pekar ut som skogar av särskilt angeläget intresse att bevara. Ett par lokaler tillhörde toppskiktet. Under 2019 gjordes skalbaggsinventeringar i 8 halländska ekskogar varav 7 var hedekskogar och låg i inlandet¹⁵. Dessa ekskogar bedömde vi på förhand inte ens tillhöra länets toppområden eftersom det finns de som till exempel är äldre och hyser fler strukturer. Flera rödlistade arter hittades dock i inventeringen, däribland arten ekträdlöpare som inte setts i Halland

¹⁴ N. 2004. Vedskalbaggar i 20 lövskogsområden i Hallands län 1999-2002. Länsstyrelsen i Halland. Meddelande 2004:23.

¹⁵ Hallqvist, J. 2019. Sammanställning av Insektsinventering i Halland 2019 – skalbaggar. Finns på Länsstyrelsen och delas ut vid förfrågan.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

sedan 1940-talet och som man fram tills nu trodde hade en helt sydostlig utbredning. En av lokalerna i studien beskrivs så här: ”Den långa raden av tidigare rödlistade arter indikerar tillsammans med de mycket exklusiva rödlistade arterna samt förekomsten av *E. atriceps* att det finns synnerligen höga naturvärden för vedlevande insekter knutna till lövträd på Visberget”. I inventeringarna noterades dessutom arter som är nya för Sverige¹⁶ respektive nya för vetenskapen¹⁷. Ovanstående visar att grundinventering av organismer, i det här fallet skalbaggar, leder till att tidigare okända naturvärden kan dokumenteras och ge ytterligare tyngd åt hedekskogarnas värdebeskrivning.

Det återstår sannolikt mycket kvar att upptäcka. Men trots det bedöms redan nu hedekskogarna i Halland utgöra ett internationellt bevarandeintresse¹⁸, se referat under Bokskogarna där många av texterna även gäller hedekskogarna.

I utredningen kommenteras endast de kustnära ekskogarna på västkusten och att de inte hyser lika många arter som motsvarande skogar i Norge, Skottland, Portugal mfl. Med biologisk mångfald avses inte bara antalet arter, utan även genetisk mångfald och mångfald av evolutionära processer. Sverige kan med sina randområden ha genetiskt avvikande och därmed globalt värdefulla populationer. Innan vi har tillräcklig kunskap om detta måste en försiktighetsprincip råda.

Kunskapen om den stora, ofta geografiskt betingade, genetiska mångfalden som finns inom arter har blivit uppenbar i samband med framväxten av databaser för gensekvenser. Ofta är det svårt att avgöra om två populationer utgör två åtskilda arter eller om de tillhör samma art men uppvisar genetiska olikheter och är föremål för en pågående artbildning. De ofta geografiskt betingade genetiska skillnaderna mellan populationer har också lett till att man, med en ökande frekvens, formellt beskrivit och namngett dem som olika arter. Vad gäller svampar återstår dock ett berg av ännu obeskrivna, icke namngivna arter som baserat på genetiska argument anses vara just unika arter. Mot bakgrund av ovanstående riskerar vi global förlust av genetisk mångfald inom arter, eller globalt utdöende av ännu obeskrivna arter, om vi förlitar oss på att skydd i andra länder ska räcka för att bevara den biologiska mångfalden inom en viss skogstyp. Ett vedertaget argument inom bevarandebiologin är att en stor genetisk

¹⁶ Larsson, M. & Lindström, M. 2021. Naturvärden knutna till ek i Halland.

[<https://www.artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=5583&identifier=0373EDFD>] Sidan besökt 2021-03-29. Ny för Sverige är den vedlevande tvåvingen *Epidapus ignavus*.

¹⁷ Jaschhof, M. & Jaschhof, C. 2020. An update of Micromyinae (Diptera: Cecidomyiidae) taxonomy, with descriptions of a new genus and 13 new species from Northern Europe. Zootaxa. 4750. 349-369. I denna referens finns en av de hittills två beskrivna arterna från de halländska hedekskogarna. Ytterligare arter väntar på att beskrivas (Jaschhof in prep.)

¹⁸ Nitare, J & Skogsstyrelsen. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Sid 397. Skogsstyrelsen Jönköping

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

mångfald inom arter är viktig för att arterna bättre ska klara av det växande hotet med klimatförändringar.

Sammantaget bedömer vi att återstående arealen bokskog och ekskog av nyckelbiotopskvalité är skyddsvärd och bör skyddas långsiktigt eftersom den utgör en viktig del i att nå målen om biologisk mångfald i skog. Den är dessutom försvinnande liten till sin areal.

Handlingsprogrammet bör ange i vilken utsträckning kunskap om naturvärden ska inhämtas (kap 9.11.9)

Utredningens förslag om att det i handlingsprogrammet ska anges medel för att inventera landet efter de skogar som utpekats som särskilt angelägna allmänna intressen men i de andra skogarna, där frivilligt formellt skydd genom markägarinitiativ ska råda, saknas skäl för motsvarande inventering.

Länsstyrelsen ifrågasätter uppdelningen av skogstyper till vilka inventeringsanslag föreslås gå.

Att enbart rikta inventeringar mot områden med skogstyper eller områden med förväntade resultat bidrar till att alla skogsägare inte får samma möjlighet att få sina skogar bedömda med avseende på biologiska värden. Det kan bli svårt att inhämta detta på egen hand, särskilt för små- och mellanskogsbrukarna. Kännedomen om andra skogstyper (var de finns, vilka kvalitéer de hyser och omfattningen) än de utpekade utvecklas heller inte. Detta kan leda till att kännedomen om skogstyper av lägre prioritet aldrig ökar. Se redovisning av Länsstyrelsens inventering av hedekskogar, föregående kapitel 9.11.3.

Nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer (kap 10)

Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog (10.2)

Utredningens förslag om att skog i huvudsak bör skyddas formellt genom frivillighet.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget

De senaste decenniernas områdesskyddsarbete har i Halland präglats av en god dialog mellan markägare och myndigheter. Tid för kommunikation, tillgång till medel och ersättningsmark har varit viktiga framgångsfaktorer och lett till att flera hundra överenskommelser har slutits inför formellt skydd av skog. Det har varit mycket ovanligt att Länsstyrelsen har gått till beslut utan att avtal tecknats innan. Stora värdefulla områden har fått ett permanent skydd med betydelse för inte bara biologisk

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

mångfald utan även för friluftsliv och kulturmiljö. Initiativen har tagits både av myndigheter och markägare, även innan Komet fanns med i bilden.

Att helt och hållet lägga initiativansvaret på markägaren, utom vad gäller ”Skogar av särskilt angeläget allmänintresse” se kap 9.11.3, bedömer dock Länsstyrelsen kan ge flera negativa konsekvenser.

I Halland är medelarealen på nyckelbiotoper 2,7 ha och de som idag inte hyser ett formellt skydd betydligt mindre. En stor andel utgörs av ädellövskog, och då främst av bokskogar. I skogslandskapet runtomkring dominerar granplanteringar vilka är effektiva spridningsbarriärer, särskilt för epifytiska lavar och mossor. För att förhindra att rödlistade, bokanknutna arter dör ut från Sverige behövs: konnektivitet mellan bokvärdekärnor så att genetiskt utbyte och återkoloniseringar efter lokala utdöenden kan ske, stora skyddade arealer som möjliggör intern beståndsdynamik och skydd mot negativa kanteffekter från kalhyggesbruk samt tillräckligt stora arealer av utvecklingsmark så att långsiktigt livskraftiga populationer kan byggas upp. Naturreservaten i Halland är ofta utformade så att flera nyckelbiotoper länkas samman genom att mellanliggande och ibland omgärdande mark införlivas. Denna mark får betydelse för att dels minska kanteffekterna på nyckelbiotoperna dels utgöra spridningsvägar för de rödlistade arterna, i många fall bokanknutna epifyter. I Halland bedrivs idag ett intensivt skötselarbete med att utveckla dessa skogar så att de på sikt kan utgöra arvtogare till de gamla träden i nyckelbiotoperna. Utvärderingar från Komet visar att områden som anmäls är *små*. Att markägaren dessutom skulle anmäla intilliggande, ibland granproduktionsytor, är mindre sannolikt och därmed uteblir *utvecklingsmarken* som kommer bli så viktig för spridning av de rödlistade, bokanknutna arterna som Halland har ett internationellt ansvar att skydda, se synpunkter under 9.11.3.

Förslaget bör även ses i termer av den fragmentering som förekommer i framför allt södra Sveriges skogar. Bristen på konnektivitet är något som utredarna själva pekat på. För att råda bot på bristen av konnektivitet behövs en tydlig strategi för skydd av områden. En sådan strategi behöver med nödvändighet bygga på grundläggande principer som att stora sammanhängande områden är bättre än många små, att de områden med högst habitatkvaliteter avsåts, att kvalitetshöjande skötsel är nödvändigt och att avstånden mellan områden är så små som möjligt. I södra Sveriges småskaliga markägarstruktur kommer detta bli mycket svårt att genomföra om skydd ska bygga på frivillighet. Följden av ett system byggt på frivillighet blir troligen att större arealer totalt behöver skyddas för att kunna bevara den biologiska mångfalden.

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

Den gröna infrastrukturen bör också kunna jämföras med annan samhällsplanering och specifikt annan infrastrukturplanering. Mycket lite av den infrastrukturplanering och infrastrukturutbyggnad som sker i Sverige är baserad på frivillighet. För exempelvis vägar, järnvägar och kraftledningar är det enkelt att förstå att det är specifika delar av fastigheter som måste tas i anspråk. Motsvarande förståelse behövs även för skydd av biologisk mångfald. Det är inte bara ett arealmål som ska nås utan även en viss kvalitet som behöver uppnås. Att bygga den väsentliga del som skyddade områden utgör av den gröna infrastrukturen på frivillighet kommer innebära att fastighetsgränser och arrondering av marken kommer att få mycket större betydelse än vetenskapligt grundade behovsanalyser.

Svärmen av nyckelbiotoper ligger ofta utspridd på flera fastigheter vilket får till följd att flera markägare blir berörda. Att alla dessa samtidigt skulle initiera en områdesskyddsprocess och dessutom fullfölja hela processen bedömer vi som mindre troligt. Skulle det ändå ske, så skulle skyddet kunna bestå i en blandning av *olika skyddsformer* som biotopskydd, naturreservat, naturvårdsavtal med olika tidsintervaller och frivillig avsättning. Att förvalta ett sådant område i form av skötsel, gränsmarkering, skyltning, friluftslivsanläggningar med mera skulle inte bli kostnadseffektivt eller ens möjligt i vissa fall.

Utredningens slutsats att myndigheternas handläggningstid skulle minska som följd av att markägaren själv föreslår sitt område för frivilligt formellt skydd befarar vi inte kommer att stämma. Vi är oroliga att markägaren kan komma att få för höga förväntningar på att områdesskyddsprocessen kan gå hens väg i många avseenden och sedan bli besviken och därefter ändra sig och tveka om föreskrifter, gränser mm. Vi håller det även som högst troligt att det kommer att ta stora resurser i anspråk från Länsstyrelsen för att få igång systemet och skala upp det till en nivå som behövs. En granskning av Komet visar också att vid utskick i ett län så låg endast svarsfrekvensen på 4-5 %. Det innebär att om vi önskar få in 20 anmälningar så måste utskick ske till 4-500 markägare och det arbetet kan i sig kan vara en utmaning. Fortsätter markägarintresset vara så lågt bedömer vi att *takten* med arbetet att formellt skydda skog *kommer att minska*.

Det bör tas med i beräkning att handläggningstiden per hektar kommer att öka i och med att en reservatsbildning troligtvis endast kommer att omfatta en eller två fastigheter. En reservatsbildningsprocess innefattar en lång rad lagstadgade rent administrativa moment vilka kommer att behövas oftare då fler, mindre reservat kommer att bildas.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Utvärderingar från Komet visar även att skyddade områden inom Komet-programmet hyser *lägre naturvärden* än skyddade områden utanför Komet-programmet. Håller den trenden i sig innebär det att det tar längre tid att nå målen om biologisk mångfald och sannolikt att större arealer kommer att behövas avsättas för naturvård. Att fortsätta med vårt etablerade strategiska arbete kommer att bli svårt och under tiden kan värdefulla skogar avverkas. Att bedöma om en skog uppfyller naturvårdskvaliteter med avseende på arter, strukturer och element samt vilken gräns som är lämplig ur ett bevarandeperspektiv, förvaltningsperspektiv samt friluftslivperspektiv är ingen lätt uppgift. Särskilt inte om kostnadseffektivitet, friluftsmål samt mål om biologisk mångfald ska nås. Detta är något som myndighetspersonal har både utbildning för och erfarenhet av.

Länsstyrelsen bedömer att det inte är särskilt troligt att markägarna föreslår att friluftsliv (eller till och med naturturism) borde utgöra ett syfte i de områden som de föreslår bli naturreservat. Det ligger en konflikt i att utredningen föreslår att naturturismen borde stärkas i skyddade områden och att markägarna själva önskar detta. Myndigheterna måste vara mycket tydliga i kommunikationen om innebörden av detta. I Halland har det på senare år visat sig att en del markägare inte alls är positivt inställda till en utvecklad friluftslivssatsning på sin mark.

Länsstyrelsen har ett friluftslivsuppdrag och är medvetna om det ökande behovet av friluftslivsområden. Att utveckla sådana områden i små naturreservat kommer bli en utmaning.

Länsstyrelsen ställer sig också frågande till om hur detta ska översättas till områdesskydd i andra miljöer. Likabehandlingsprincipen är helt grundläggande i svensk lagstiftning. Konsekvenserna för vad ett system byggt på frivillighet för andra naturtyper än skog har inte berörts i utredningen. Hur ska Länsstyrelsen arbeta för att skydda ett vattendrag eller myrområde där skogen utgör en viktig del för bevarandevärdena?

Länsstyrelsen önskar att nuvarande arbetssätt bibehålls vilket utgör en blandning av uppsökande och markägarinitierade föreslagna områdesskydd.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Nya sätt att skydda skog (10.3)

Utredningens förslag om nya sätt att skydda skog.

Länsstyrelsen tillstyrker alla förslagen

Det finns idag en begränsning i att naturvårdsavtal endast kan värderas utifrån det stående virkesförrådet. Detta gör att myndigheterna inte kan skapa ekonomiska incitament för markägare som vill släppa upp löv intill värdefullt vattendrag, undvika att markbereda och plantera för att hindra avrinning mot vattendrag etc.

Samtidigt är det viktigt att dessa avtal skrivs på ganska kort tid, eftersom deras syfte inte är att tillgodoräknas den långsiktigt formellt skyddade arealen. Snarare är syftet att naturvårdsavtalet ska hindra negativ påverkan på värdefulla naturvärden under en begränsad tid, t.ex. i samband med kalhuggning och markberedning. Man kan också tänka sig att markägaren blir ersatt för att avverka i två omgångar istället för en. Först sparas en granbuffertzonen intill vattendraget för att minska kanteffekt och avrinning från hygge, sedan tas denna buffertzonen ned i en senare fas.

Länsstyrelsen anser att det är bra att utredarna föreslår att Naturvårdsavtal kan användas för prioriterade kulturmiljöer. Beroende på vad utredarna menar med "prioriterade" så skulle därmed både fornlämningar och kulturlämningar kunna skyddas och ges möjlighet till nödvändig skötsel. Alternativt skulle ett nytt instrument komplettera skyddet av skogsmark, ett *Kulturmiljöavtal*.

Ersättning för naturvård (10.4)

Utredningens förslag om utredning av ersättning i samband med formellt skydd och översyn av regler för naturvårdsavtal.

Länsstyrelsen tillstyrker alla förslagen

Om dessa förslag genomförs innebär det både förenklingar och ekonomiska förbättringar för enskilda markägare som berörs av formellt skydd. Länsstyrelsen delar helt utredningens syn att det ska vara attraktivt för markägare att skydda naturvärden och dessa förslag kan bidra till det.

Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling (10.5)

Utredningens förslag om att gynna hållbar naturturism i skyddad natur.

Länsstyrelsen anser att förslagen om hur naturturismen kan stärkas i skyddade områden överlag är bra och välkomnar ytterligare utredningar. Det är viktigt att visa att skydd av skog är värdefullt ur ett större samhällsperspektiv.

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

Det är ett problem om naturturism bidrar till att den skyddade naturen inte är tillgänglig för alla.

En stor brist i utredningen är att sambandet mellan friluftsliv och naturturism inte beskrivs närmare. I enlighet med de svenska friluftsmålen måste utgångspunkten vara att skyddad natur är tillgänglig för friluftslivet i den mån det inte skadar naturvärden. *Friluftslivet är själva basen* som bidrar till ökad förståelse för naturen, återhämtning, folkhälsa och är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv – naturen ska vara tillgänglig för alla utan hänsyn till ekonomiska eller andra förutsättningar. Denna demokratiska aspekt återspeglas i att friluftslivet är en av de stora folkrörelserna i Sverige. Det vore högst olyckligt om man kan få uppfattningen att delar av de skyddade områdena privatiseras av naturturismen. I delar av utredningen är nästan intrycket att skyddad natur ska omvandlas till särskilda ekonomiska zoner med syfte att främja naturturismen. Däremot kan naturturismen spela en viktig *kompletterande* roll i att utveckla friluftslivsupplevelserna vidare. Olika individer och grupper i samhället kommer att nyttja denna service i olika hög grad, men de flesta är nog intresserade till en viss mån.

Belys frågan om en ökad satsning på naturturism i skyddade områden och det faktum att markägare motsätter sig det.

Man kan inte heller ta för givet att markägarna endast har en positiv inställning till en ökande naturturism. Erfarenheter från Halland visar att allt fler markägare inte vill ha ett ökat besöksstryck i de skyddade områdena, som satsningar på friluftsliv och naturturism innebär, även om de vill att skogen skyddas. Problemet är större i mer tätbefolkade områden där samtidigt behovet av friluftsområden är extra stort vilket inte minst den pågående pandemin har visat. Det är högst oklart hur utredningens mål att kanalisera friluftslivet/naturturism till skyddade områden ska fungera, när dessa i södra Sverige inte ska utökas i någon större omfattning och markägarens rättigheter i skyddade områden ska stärkas.

Friluftsliv och naturturism kan inte bara äga rum i skyddad natur eftersom den inte alltid finns där människors behov finns. Tyvärr har konflikter ökat mellan friluftsliv och markägare som äger mark utanför skyddade områden. Problembeskrivning och lösningar saknas.

Den icke-skyddade skogens roll för friluftslivet och naturturism nämns bara på några få rader. Intrycket är att friluftsliv och naturturism i huvudsak ska äga rum i skyddad natur och annan offentlig mark. Detta är orealistiskt då, speciellt i södra Sverige, enbart en liten andel av skogen är skyddad natur samtidigt som det är här de flesta bor. För det vardagliga och tätortsnära friluftslivet, som är så viktig ur folkhälsosynpunkt men inte nämns överhuvudtaget, är den stora arealen skyddad natur i fjällen i det närmaste irrelevant. *Allemansrätten* är en förutsättning för friluftslivet i Sverige och även för

2021-04-27

511-1540-2021

Ert diarienummer

M2020/01926

vissa aspekter av naturturismen. Samtidigt har dock konflikter mellan privata markägare och friluftslivet ökat under senare år. Utredningen saknar både problembeskrivning och lösningsansatser för denna konflikt samt en otvetydig bekännelse till den grundlagsstadgade allemansrätten. Det nämnda konceptet för mångbruk av skog borde beskrivas tydligare när det gäller skogens sociala värden. En kanalisering av naturturism/friluftsliv mot skyddad natur löser inte grundkonflikten.

Utredningens förslag om fler nationalparker:

Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag om ökad takt av nationalparksbildande, att nationalparker borde kunna bildas på icke-statligt ägd mark liksom att även kulturskapade miljöer kan få ett skydd som nationalpark.

Detta stärker möjligheterna till fler nationalparker i södra Sverige och särskilt Halland eftersom vi än så länge saknar en sådan. Tillräckliga statliga anslag är en förutsättning för att förvalta parkernas natur- och friluftslivsvärden.

Länsstyrelsen anser att statens satsningar på fjällskogar inte ska påverka anslagen för bildande och skötsel av naturreservat i södra Sverige.

Länsstyrelsen noterar utredningens förslag om de stora naturvårdssatsningarna i fjällskogarna och anser också att de är värdefulla ur både ett nationellt och internationellt perspektiv. Vi vill dock framhålla vikten av att reservatsbildning och reservatskötesel måste fortgå i de södra delarna av Sverige och att anslagen inte minskar. Vi ser snarare att behoven ökar. Förutom att bevara den särskilda biologiska mångfalden anser vi att naturreservaten fyller en viktig funktion för människor som bor här, i befolkningstäta områden.

Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar (12.6)

Utredningens förslag om att Skogsstyrelsen inte längre bör inventera och registrera nyckelbiotoper samt att bedömningar bör gallras bort ur registret.

Länsstyrelsen anser att värdefullt kunskapsunderlag går till spillo om delar av nyckelbiotopsregistret gallras bort.

Utredningens slutsats om att kunskap om skogliga naturvärden är grundläggande för en effektiv markanvändning vad gäller bevarande av biologisk mångfald, så som den uttrycks i kapitel 12 om Naturmiljöbeskrivningar, delas av Länsstyrelsen. Likaledes delar Länsstyrelsen uppfattningen att utan platsbunden information om höga naturvärden omöjliggörs en effektiv naturvård och långsiktigt artbevarande i praktiken.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Att i det perspektivet avsluta och gallra bort kunskap ur en fungerande och allmänt känd kartläggning av naturvärden i skogen framstår som bakvänt. Oavsett hur kartläggningen har gått till måste det anses dålig hushållning med statens resurser att gallra bort ett kunskapsunderlag som det i allra högsta grad finns behov av för att leva upp till nationella mål och internationella åtaganden.

Nyckelbiotopsinventeringen har inte bara varit en bas för skogsbruket och myndigheternas arbete med skydd av områden. Det har också varit en grundläggande del i myndigheters arbete med planering enligt PBL, Miljöprövningsdelegationernas och Mark- och miljödomstolarnas arbete med prövningar enligt Miljöbalken samt varit underlag för rättsliga prövningar i domstolar. Detta är en följd av nyckelbiotopsinventeringens systematiska tillvägagångsätt och gemensamma bedömningsgrunder vilket upplevs som (i Länsstyrelsens mening) vederhäftig.

Länsstyrelsen menar att det inte är helt självklart att Skogsstyrelsen inte kan anses ha haft stöd i myndighetsinstruktioner för en generell nyckelbiotopsinventering. Finansiering har uppenbarligen anslagits och nyckelbiotopsinventeringen kan därmed anses ligga i linje med skogspolitik och regeringens intentioner. Vidare kan inventeringen anses vara ett strategiskt underlag som kartlägger höga naturvärden i skogen generellt, snarare än ett beslut som går en enskild för eller emot.

Att nyckelbiotopsinventering innehåller en bedömning är inte heller så konstigt. I princip alla typer av kartläggningar och inventeringar som utförs inom naturvård innehåller någon typ av bedömningar då det undersökta området är av sådant slag som man försöker kartlägga förekomsten av. Exempel på sådana inventeringar är Naturvårdsverkets Våtmarksinventering och Jordbruksverkets Ängs- och Betesmarksinventering. Det tål att sägas att det gäller även andra typer av kartläggningar och inventeringar, t ex områden som är viktiga för friluftslivet, områden som är lämpliga för stadsutveckling, områden som är lämpliga för lek eller sportutövande. Nyckelbiotopsinventeringen innehåller inte någon systematisk bedömning annat än om området är klassat som en nyckelbiotop, område med naturvärden eller inte något av dessa.

Länsstyrelsen motsätter sig inte att nyckelbiotopsinventeringen upphör om detta sker när en ny etablerad metod finns på plats och där redan inhämtad kunskap kan användas.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att nyckelbiotopsinventering idag i praktiken upphört. Någon ny inventering har än så länge inte ersatt den tidigare. Att metodiken kan behöva ses över och förfinas för att skapa ett ännu bättre kunskapsunderlag är

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

rimligt. Borttagandet av den etablerade metoden bör dock inte ske förrän den nya metoden är på plats och dataöverföring från den tidigare inventeringen kan säkerställas.

Om borttagandet av begreppet på något sätt kan minska konflikterna och det upplevda intrånget i äganderätten ser länsstyrelsen inte något problem med att begreppet plockas bort och att inventeringsmetodiken ersätts med en annan metodik. Det bör dock vara tydligt uttalat att det inte är klassificeringen som nyckelbiotop som inskränker brukandet av skogen utan förekomsten av höga naturvärden. Det underliggande värdet förändras inte av en begreppsförändring.

Länsstyrelsen anser att grundprincipen ska vara att de utpekade områdena i nyckelbiotopsinventeringen som idag är oskyddade ska skyddas.

En väsentlig del av utpekade nyckelbiotoper är idag inte formellt skyddade.

Grundprincipen bör vara att detta är kända naturvärden som är väsentliga att bevara långsiktigt. Utredarna är inne på samma spår i kap 9.10.3 med ett resonemang om att det är kostnadseffektivare att bevara skogar med befintliga värden än att genom restaureringsåtgärder återställa skogar som inte uppfyller dessa kriterier idag. Att diskutera vikten av att konnektiviteten mellan värdekärnor ska säkras blir ihåligt om vi inte samtidigt säkerställer att kända värdekärnor skyddas. Om förutsättningarna finns för att säkra dessa i långsiktiga frivilliga avsättningar kan detta vara ett alternativ. En bedömning av deras nuvarande naturvärden måste naturligtvis tillses innan de ges ett långsiktigt skydd men det är sannolikt att huvuddelen av dessa områden är områden av särskild betydelse för biologisk mångfald (som det uttrycks i Aichi-målen). Mot bakgrund av att höga naturvärden inte är jämnt fördelade mellan fastigheter är det av stor vikt att de enskilda som påverkas av inskränkningar i sitt ägande och brukande kompenseras för detta. Hur ersättningen för detta ska utformas bör utredas om det inte är möjligt att hantera inom ramen för dagens system.

Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen (14.1)

Förslag om att skogsägarens ansvar för kunskap enligt miljöbalken preciseras genom att ett kunskapskrav förs in i skogsvårdslagen.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget

Ett väl underbyggt och redovisat underlag underlättar Länsstyrelsens bedömning av den planerade avverkningens påverkan på natur- och kulturmiljön. Det gör också att det blir lättare för markägare att se inventeringar av myndigheter och ideell naturvård som en hjälp istället för ett intrång och det kan därmed leda till minskade konflikter.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Länsstyrelsen anser att utredningen inte uppmärksammar fornlämningar gällande kunskapskravet.

Kunskapskravet, som redan finns enligt miljöbalken, förutsätter att markägarna har kännedom om vilka natur- och kulturmiljövärden som finns på den egna fastigheten och i vilken utsträckning åtgärden påverkar dem. Länsstyrelsen hävdar att begreppet ”kulturmiljövärden” inbegriper både kulturlämningar och fornlämningar och anser att det redovisas ottydligt i utredningen. Det behöver framgå tydligare huruvida utredningen avser inkludera kulturmiljölagen i kraven eller inte, samt vad som gäller rörande fornlämningar.

Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar (14.3)

Utredningens förslag om att Skogsstyrelsen (på små- och mellanskogsbrukets marker) ska ansvara för en reglerad inventering av de objektiva förhållande i naturen som kan ha särskild betydelse för biologisk mångfald i skogen. Detta kallas naturmiljöbeskrivning.

Länsstyrelsen tillstyrker att ytterligare inventeringar genomförs i skogen men är tveksam till föreslagen metod och avsaknad av bedömningar

Det finns ett stort behov av ytterligare kunskap om naturförhållandena i skogen och Länsstyrelsen tillstyrker att en inventering utförs. Kunskapen kommer att tjäna både den enskilde markägaren och myndigheter i sitt arbete med bevarande av biologisk mångfald. Att veta var naturvärdena finns möjliggör planering av hänsyn, bevarande och undvikande av exploatering. Det gör också att vi får en ny lägesbild av var områdena finns och hur kvalitén ser ut för dessa områden. Av erfarenhet vet vi att det finns många områden som inte är registrerade (som nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt), bland annat till följd av att nyckelbiotopsregistreringen avbrutits.

Länsstyrelsen är dock osäker på om den förslagna metoden med provtytor, som utvecklats för inventering i nordvästra Sverige, är ändamålsenlig och fångar upp tillräckligt med information för skogar i södra Sverige. I bestånden med höga naturvärden står ibland enstaka träd för en oproportionerligt stor andel av naturvårdsarter och värdefulla livsmiljöer (såsom senvuxenhet, döda grenar och håligheter) och kan komma att hamna strax utanför en provyta.

Att naturmiljöbeskrivningen inte ska innehålla en sammanvägd bedömning anser Länsstyrelsen är en brist. Denna bedömning är ett viktigt underlag och vägleder både markägare och myndigheterna i markanvändningen, se även Länsstyrelsens synpunkter i kap 12.6.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Länsstyrelsen anser att fornlämningsregistret behöver kompletteras.

I en nyligen genomförd inventering¹⁹ av skogens kulturlämningar i socknen Sibbarp i Halland konstaterades att endast 25% av fossila åkermarksytorna fanns noterade i fornlämningsregistret. Länsstyrelsen bedömer att Sibbarp är en representativ del av Halland med avseende på detta. Detta visar på att det råder en stor okunskap gällande förekomsten av kulturmiljölämningar och fornlämningar i skogen. För att rätta till detta, och underlätta för både markägaren och myndigheterna, föreslår Länsstyrelsen att en ny inventering av kulturlämningar och fornlämningar genomförs samt att bedömningar görs för de områdena som finns där, men saknar det.

Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen (kap 14.4)

Utredningens förslag om kortare handläggningstiden hos Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget i nuläget

Utredningens förslag att markägaren ska lämna in en väl utförd hänsynsredovisning tillsammans med underrättelsen om avverkning bedömer Länsstyrelsen som mycket bra och högst rimligt. Att på förhand ha bedömt hur avverkningen påverkar de natur- och kulturmiljövärdena som finns just i det området och vilken hänsyn som bör tas är ju en förutsättning för att naturvärdena i skogen ska kunna bevaras och ligger väl i linje med gällande skogspolitik.

Länsstyrelsen är generellt positiv till en snabb och effektiv ärendehandläggning. För att det ska åstadkommas krävs att alla förhållanden är klarlagda. I det här fallet ansvarar alltså markägaren själv för att natur- och kulturmiljövärden är utredda och att rätt hänsyn tas i samband med avverkningen. Av erfarenhet vet Länsstyrelsen att dessa uppgifter är svåra att fullt ut inhämta på egen hand och specialistkunskap krävs med till exempel identifiering av naturvårdsarter²⁰ och strukturer som har betydelse för natur- och kulturmiljövärden. Det befintliga nyckelbiotopsregistret och fornlämningsregistret utgör viktiga och tillgängliga kunskapskällor. Tillsammans med föreslagna vägledningarna från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ges markägaren stora möjligheter att förstå vilken hänsyn som behöver tas. Men, som Länsstyrelsen redan påpekat (kap 14.3), dessa register är ofullständiga och behöver kompletteras. Kommer dessutom delar av nyckelbiotopsregistret tas bort så uppstår större behov för fältbesök.

¹⁹ Länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland samt Skogsstyrelsen 2019. Skogens antikvariskt fördolda kulturlandskap. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 2019:7.

²⁰ Nitare, J & Skogsstyrelsen. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Sid 397. Skogsstyrelsen Jönköping

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Så, innan kompletterande av natur- och kulturmiljöer är genomförda, bedömer Länsstyrelsen det som svårt att hinna med om handläggningstiden sänks till 3 veckor.

Förutom att hänsynen ska redovisas utförligare önskar Länsstyrelsen även att anmälan kompletteras med vilka trädslag som ska avverkas, dess ålder samt vilket trädslag som avses att återplanteras med. Tilläggas bör att det tar ca en vecka innan GIS-skiktet för avverkningsanmälningarna är uppdaterat och Länsstyrelsen kan ta del av vilka områden som är anmälda. Därmed kommer det endast att återstå två veckor för handläggning vilket Länsstyrelsen bedömer vara otillräckligt. När bakgrundsinformation är på plats och teknikutvecklingen förbättrad bedömer Länsstyrelsen att handläggningstiden borde kunna förkortas. Länsstyrelsen önskar alltså att handläggningstiden på sex veckor, i nuläget, kvarstår. En felaktigt utförd avverkning kan leda till att natur- och kulturmiljövärden går förlorade för all framtid.

Övrigt

Det är ett problem att ansvaret för fornlämningar inte behandlas i utredningen eller om man menar att fornlämningar ingår i kulturmiljövärden så borde det framgå tydligare. Det skrivs i utredningen att det är viktigt att en helhetssyn anläggs i betänkandets förslag. Länsstyrelsen saknar en definition av vad utredningen menar med *kulturmiljövärden* som är en av de i skogen ingående typerna av miljöer. Naturmiljön och landskapet nämns, men genomgående i förslaget saknas en tydlighet ifall *kulturmiljövärden* inkluderar både *kulturlämningar* och *fornlämningar*.

Det har visat sig att skador på kulturlämningar och fornlämningar är starkt kopplat till att det råder en otydlighet kring dessa begrepp. Kulturlämningar är skyddade genom Skogsvårdslagens §30 medan fornlämningar har lagskydd genom Kulturmiljölagen och hanteras av Länsstyrelsen, därmed ligger tillsynsansvaret av *kulturmiljövärden* på två myndigheter. Problemet har eskalerat efter att handläggningsrutinerna ändrades för något år sedan och innebar att markägarna själva ska välja vart de sänder sina anmälningar. Hamnar anmälan enbart hos Skogsstyrelsen så har handläggarna inte längre möjlighet att skicka dessa vidare till Länsstyrelsen. Förvirring och okunskap råder vilket har resulterat i att anmälan inte skickats till Länsstyrelsen för två tredjedelar av de områden med fornlämningar som berörs av återbeskogning.

2021-04-27

511-1540-2021
Ert diarienummer
M2020/01926

Detta beslut har fattats av landshövding Brittis Benzler. I handläggningen av ärendet medverkade länsråd Jörgen Peters, naturvårdsdirektör Henrik Martinsson, miljömålssamordnare Jennie Thronée, antikvarie Lena Berglund, enhetschef utvecklingsenheten Lovisa Ljungberg, friluftstrateg Conradin Weindl, strateg Grön Infrastruktur Daniel Helsing, samordnare regionalt skogsprogram Annica Lindén samt naturvårdshandläggarna Mattias Lindström, Martin Broberg och Monica Mathiasson. Den sistnämnda har varit föredragande.

Brittis Benzler

Monica Mathiasson

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga

1. Skogar av särskilt angeläget intresse (kap 9.11.3)

Kopia

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se
agnetha.alriksson@regeringskansliet.se.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.